

DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2023-3\(35\)-163-172](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2023-3(35)-163-172)

УДК 330.322.5:351.863]:336.76

JEL Classification: G11; G19

Олена Шишкіна

доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна).
E-mail: shyshkina.olena.v@gmail.com. ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-8946-1027>
ResearcherID: F-3208-2014

Ігор Борисенко

аспірант
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна).
E-mail: borisenko@gmail.com

ВПЛИВ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ НА ІНВЕСТИЦІЙНУ ПОВЕДІНКУ УЧАСНИКІВ ФІНАНСОВОГО РИНКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У статті досліджено вплив інвестиційної безпеки на інвестиційну поведінку учасників фінансового ринку в умовах воєнних дій. Виявлено й систематизовано основні фактори воєнного стану, що впливають на інвестиційну поведінку, у тому числі геополітичні зміни, міжнародні відносини, політична нестабільність, зміна інвестиційних пріоритетів, економічні і фінансові ризики, рівень безпеки. Встановлено, що інвестиційна безпека та інвестиційна поведінка є взаємопов'язаними категоріями в будь-якій економічній системі. Запропоновано оцінювати вплив безпеки у процесі прийняття інвестиційних рішень за рахунок дослідження глобальних економічних і політичних подій, політичної і економічної стабільності, фінансової надійності, ринкової ліквідності та рівня корупції. У межах кожного напрямку дослідження виявлено низку показників оцінювання та описано доцільність їх використання. Виділено чинники, які можуть сприяти притоку інвестицій в Україну в умовах війни і мінімізувати інвестиційні ризики.

Ключові слова: інвестиційна поведінка; інвестиційна безпека; фінансовий ринок; воєнний стан; геополітичні зміни; політична стабільність; економічна стабільність; фінансова надійність; ринкова ліквідність; рівень корупції.

Рис.: 1. Бібл.: 15.

Постановка проблеми. Масштабні воєнні дії, що відбуваються на українській території супроводжуються руйнуванням промислового, енергетичного та інших секторів економіки, зменшенням обсягів виробництва, у тому числі через переривання поставок сировини, матеріалів та інших ресурсів, суттєвим пошкодженням інфраструктури. Ці чинники обумовлюють зміни споживчого попиту, у тому числі й через зміну умов життя, цін на товари та послуги, а також загальне погіршення економічної ситуації. Знищення виробничих потужностей та закриття підприємств негативно позначається на рівні безробіття та зростанні обсягів міграції населення. До того ж воєнні дії здатні спричинити значні коливання валютного курсу країни та зміни фінансових потоків через зовнішню торгівлю, зменшення інвестицій і збільшення витрат на озброєння та оборону.

Означені процеси суттєво позначилися на економічному потенціалі країни та спричинили загострення проблеми залучення різних видів ресурсів, у тому числі фінансових, необхідних для нормального функціонування економіки. Воєнні конфлікти супроводжуються зростанням нестабільності фінансових, товарних, ресурсних та інших ринків, зниженням довіри до фінансових інституцій, зростанням ризиків і зменшенням інвестиційної активності.

У таких умовах інвестиційна безпека стає надзвичайно важливою для забезпечення стабільності фінансового ринку. Інвестори змінюють свою поведінку і стають більш обережними щодо своїх інвестицій, шукають безпечніші активи менш ризикові альтернативи отримання доходів.

Опрацювання цієї теми може допомогти зрозуміти, як воєнний стан впливає на інвестиційну поведінку учасників фінансового ринку, яким чином змінюються їхні стратегії і підходи до інвестування, що робить це дослідження актуальним і своєчасним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження в галузі інвестиційної поведінки належать таким вітчизняним і закордонним ученим, як І. Бланк, І. Благун [1], З. Боді [2], Л. Борщ [3], Д. Ванькович, А. Гальчинський, Д. Йоргенсон [4], Д. Канеман [5], А. Кейн [2], Т. Майорова [6], Дж. Р. Нофсінгер [7], А. Пересада [6], Р. В. Сіас [7], Л. Сошникова, А. Тверський [5], А. Череп [8], М. Чорна [9], Л. Черненко, У. Шарп, Б. Шів [10] та багатьом іншим. Незважаючи на зростання публікацій, присвячених досліджуваній темі, низка проблемних моментів залишаються недостатньо дослідженими й потребують подальшого наукового опрацювання.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Воєнний стан створює численні непередбачувані обставини, які здатні спричинити значні коливання на фінансових ринках, які певним чином зумовлені змінами інвестиційної поведінки його учасників, які шукають стабільні та безпечні об'єкти своїх капіталовкладень. Це робить дослідження впливу інвестиційної безпеки на інвестиційну поведінку своєчасним і важливим в умовах сьогодення.

Метою статті є дослідження впливу інвестиційної безпеки на інвестиційну поведінку учасників фінансових ринків в умовах воєнного стану з метою розробки заходів і рекомендацій, які дозволять позитивно вплинути на прискорення подолання негативних наслідків війни.

Виклад основного матеріалу. Інвестиційна безпека відіграє важливу роль у формуванні інвестиційної поведінки суб'єктів на фінансових ринках, особливо в умовах воєнного стану. Воєнні дії здатні спричинити значні турбуленції і посилити невизначеність на фінансових ринках, що впливає на рівень ризику та знаходить відображення в поведінці інвесторів.

Інвестори зацікавлені передусім у стабільних та безпечних ринках для розміщення своїх коштів. Якщо ж країна перебуває в стані війни й воєнні дії спричиняють суттєву втрату активів країни, інвестори можуть утримуватися від ризикованих інвестицій та обирати більш консервативні варіанти

вкладень, які вважаються більш безпечними в умовах конфлікту, наприклад, дорогоцінні метали, державні облигації або інші засоби, що зазвичай сприймаються надійними в часи високого ступеня невизначеності зовнішнього і внутрішнього середовища [2; 4; 10; 11].

Особливо суттєво воєнний стан здатен вплинути на зовнішні інвестиції. Іноземні інвестори зазвичай уникають ринків країни, яка перебуває в стані війни, що може призвести до зниження обсягів або навіть відтоку інвестиційного капіталу та зростання вартості кредитів, що, безумовно, негативно позначиться на діловій активності економічних суб'єктів, а отже, і на інвестиційній привабливості країни для інвестиційних вкладень.

Воєнні дії, що відбуваються на території країни, часто супроводжуються втручанням державних органів регулювання фінансових ринків (в Україні це Національний банк України, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР)) у механізми функціонування фінансових ринків, наприклад, шляхом введення ринкових обмежень, у процентні ставки чи надання додаткових стимулів для інвесторів, що має на меті запобігання паніці серед інвесторів, мінімізацію відтоку інвестиційних капіталів, забезпечення стійкості фінансово-економічної системи.

Вищезазначене дозволяє стверджувати, що інвестиційна безпека має значний вплив на інвестиційну поведінку суб'єктів на фінансових ринках у воєнний період. Наявні й потенційні інвестори реагують на зміни політичних, економічних та соціальних умов, вишукуючи способи зменшення ризиків та збереження своїх активів у невизначених умовах воєнних дій. Основні фактори воєнного стану, що здатні вплинути на інвестиційну поведінку учасників фінансових ринків, представлено на рис. 1.

Вищенаведене дозволяє стверджувати, що інвестиційна безпека та інвестиційна поведінка є взаємопов'язаними категоріями в будь-якій економічній системі. Наявні й потенційні інвестори, приймаючи рішення, намагаються насамперед оцінити рівень безпеки для своїх інвестицій. На нашу думку, враховуючи опрацювання наукових робіт з цієї проблеми, це можна зробити за рахунок дослідження глобальних економічних і політичних подій, політичної і економічної стабільності, фінансової надійності, ринкової ліквідності та рівня корупції [1-9; 11-15].

Вплив *глобальних економічних та політичних подій*, що відбуваються у світі, можна дослідити за допомогою таких показників, як:

- рівень дипломатичної ізоляції чи підтримки від інших країн;
- участь у міжнародних організаціях та дотримання міжнародних договорів;
- рівень співпраці з іншими країнами та регіональними блоками;
- рівень розвиненості демократичних інститутів та дотримання принципів правової держави;
- чесні та прозорі вибори;

- свобода слова та громадянські свободи;
- відносини з сусідніми країнами та іншими глобальними гравцями;
- участь у міжнародних конфліктах та вплив на регіональну стабільність.

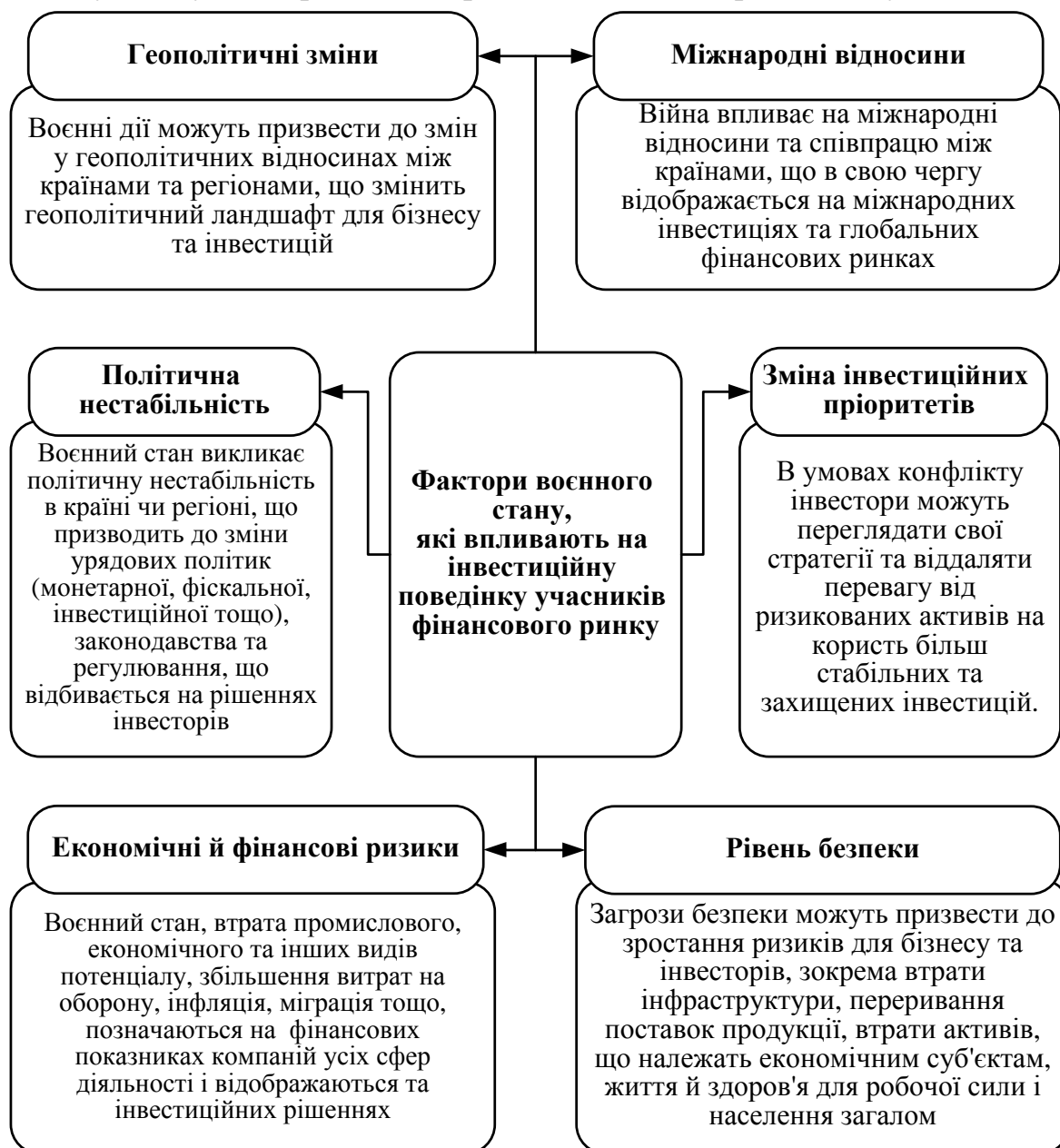

Рис. 1. Фактори воєнного стану, що впливають на поведінку інвесторів на фінансових ринках

Джерело: розроблено авторами на основі [1–7].

Зазначимо, що світові тенденції можуть впливати на інвестиційний клімат у країні, посилювати інвестиційний ризик, змінювати поведінку інвесторів та впливати на їхні рішення.

Вплив *політичної стабільності* на інвестиційну безпеку й інвестиційну поведінку можна оцінити через такі показники:

- кількість та масштаби політичних конфліктів у країні;

- рівень політичної насильницької діяльності та протестів;
- ефективність та стабільність владних інституцій.

Політична нестабільність може впливати на рішення інвесторів, змушуючи їх обирати менш ризиковані інвестиції.

Економічну стабільність можна оцінити за допомогою дослідження:

- рівня економічного розвитку та динаміки економічного зростання;
- стабільності валютного ринку та фінансової системи;
- здатності до впровадження та здійснення ефективної економічної політики.

Важливо зазначити, що економічне зростання та стабільність розвитку сприяють інвестиціям, зменшуючи ризики втрат.

Для діагностування впливу *фінансової надійності* на поведінку інвесторів доцільно використовувати такі показники:

- розмір і динаміка змін ВВП;
- стан, динаміка і вартість обслуговування боргу;
- рівень бюджетного дефіциту чи надлишку;
- співвідношення доходів та витрат уряду;
- рівень золото-валютний резервів;
- співвідношення експорту та імпорту товарів і послуг;
- рівень інфляції та її динаміка;
- відсоткові ставки та їх стабільність;
- доступність кредитів для бізнесу та фінансових установ та ін.

Зауважимо, що сильна фінансова система, у тому числі кредитна і банківська, підвищують рівень довіри інвесторів до держави / галузі і т. ін., що намагаються залучити фінансові ресурси для свого функціонування і розвитку. Натомість фінансові кризи та воєнні дії негативно позначаються на інвестиційній привабливості й поведінці інвесторів.

Наступним напрямом, який потрібно враховувати інвесторам та учасникам фінансових ринків є аналіз *ринкової ліквідності*, яка вказує на здатність активів бути купленими чи проданими без великих змін у їхній ціні. Для оцінки ринкової ліквідності країни, на нашу думку, доцільно розглядати такі показники:

- загальний обсяг торгів на фондовому ринку, облігаційному ринку та інших фінансових ринках;
- рівень спредів, тобто різниці між ціною купівлі та ціною продажу активів;
- середній час необхідний для виконання заявок на покупку чи продаж активів;
- глибина ринку;
- рівень короткострокового фінансування;
- зміни в обмінних курсах та стабільність валютного ринку;

- інтервенції центрального банку для підтримки стабільності валюти;
- ліквідність споживчих кредитів та інших фінансових продуктів для населення.

Низька ринкова ліквідність може обмежити можливості здійснення операцій та збільшити ризики для інвесторів.

Останнім, але не менш важливим напрямом аналізу, результати якого можуть суттєво вплинути на поведінку інвесторів є *рівень корупції*, який можна дослідити за допомогою таких показників:

- корупційний індекс Всесвітнього банку (СРІ), що вимірює рівень сприйняття корупції в урядових та публічних службах;
- індекс корупції, що оцінює рівень корупції в різних сферах, включаючи владу, поліцію, судову систему;
- рівень корупції в урядових та громадських структурах;
- рівень доступності та прозорості публічної інформації;
- наявність та діяльність національних антикорупційних агентств;
- рівень прозорості управління та доступ до інформації;
- ефективність боротьби з корупцією та проведення реформ;
- наявність та ефективність етичних стандартів для урядових службовців та бізнесу;
- механізми контролю за додержанням етичних норм;
- наявність та ефективність законодавства, спрямованого проти корупції;
- строки та суворість покарань за корупційні порушення;
- участь у міжнародних ініціативах та конвенціях проти корупції.

Високий рівень корупції може створити недовіру та зменшити / мінімізувати бажання інвесторів інвестувати кошти у певні проєкти і програми.

Результати проведених нами досліджень свідчать про наявність суттєвих проблем забезпечення інвестицій в Україні та про зниження інвестиційної привабливості країни особливо в останні роки, за активного ведення воєнних дій. Як уже було зазначено, воєнний стан негативно впливає на інвестиційний клімат країни через політичну нестабільність, великі ризики та невизначеність щодо майбутнього. Однак вважаємо доцільним виділити низку чинників, які можуть сприяти притоку інвестицій в Україну навіть в умовах війни, а саме:

- здатність уряду забезпечити стабільність та безпеку в регіонах, які значно віддалені від територій з активною фазою війни, що може сприяти залученню інвестицій у такі регіони, у тому числі за рахунок релаксованих підприємств;
- надання урядових гарантій для іноземних інвесторів та бізнесу, що може сприяти підвищенню рівня довіри інвесторів і залученню їхніх інвестицій;

– створення можливості доступу до внутрішніх ринків та природних ресурсів, що може зацікавити інвесторів, навіть у воєнний період, оскільки незважаючи на високі ризики, вони можуть отримати прибутки в майбутньому;

– наявність підтримки від міжнародних організацій та країн може забезпечити додатковий стимул для інвесторів.

Запровадження таких заходів на державному й міждержавному рівнях може створити умови для притоку інвестицій навіть в умовах війни. Однак вони й далі будуть мати високий рівень ризику, а інвесторам доведеться докладати суттєвих зусиль для забезпечення безпеки своїх інвестицій та ділових інтересів.

Висновки і пропозиції. Підсумовуючи результати даного наукового дослідження ми дійшли висновків, що воєнні дії, що відбуваються на території нашої країни негативно впливають на поведінку інвесторів на фінансових ринках та змішують інвесторів з позицій безпеки своїх капіталів обирати більш надійні й безпечні варіанти вкладень. Однак розробка і впровадження державою системи заходів, які б передбачали б надання державних гарантій, створення можливості доступу до внутрішніх і ресурсних ринків за підтримки міжнародних організацій і іноземних урядів, зацікавлених у відновленні територіальної цілісності України може позитивно вплинути на залучення інвестиційних ресурсів у національну економіку. Зазначені аспекти стануть предметом подальших наукових досліджень.

Список використаних джерел

1. Благун І. І. Особливості формування раціональної поведінки учасників фінансового ринку [Електронний ресурс] / І. І. Благун // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка». – 2017. – № 5(33). – С. 52-56. – Режим доступу: <https://journals.oa.edu.ua/Economy/article/download/21/15>.
2. Bodie Z. Essentials of investments [Electronic resource] / Bodie, Z., Kane, A. McGraw-Hill Higher Education, 2020. – Accessed mode: <https://cutt.ly/owT54ZRf>.
3. Борщ Л. М. Інновації і інвестиції в реальному секторі економіки: перспективи розвитку / Л. М. Борщ // Економіка ринкових відносин. – 2008. – № 22. – С. 44-52.
4. Jorgenson D. The theory of investment behavior [Electronic resource] / D. Jorgenson // Determinants of investment behavior. – NBER, 1967. – Pp. 129-175. – Accessed mode: <https://www.nber.org/system/files/chapters/c1235/c1235.pdf>.
5. Kahneman D. Prospect theory: An analysis of decision under risk [Electronic resource] / D. Kahneman, A. Tversky // Handbook of the fundamentals of financial decision making: Part I. – 2013. – Accessed mode: <http://www.albacharia.ma/xmlui/bitstream/handle/123456789/31987/kahnmtversky.pdf>.
6. Пересада А. А. Інвестиційне кредитування / А. А. Пересада, Т. В. Майорова. – Київ, 2002. – 272 с.
7. Nofsinger J. R. Herding and feedback trading by institutional and individual investors [Electronic resource] / J. R. Nofsinger, R. W. Sias // The Journal of finance. – 1999. – Т. 54. – № 6. – Pp. 2263-2295. – Accessed mode: <https://cutt.ly/jwT56ilC>.
8. Череп А. В. Інвестиційна діяльність в Україні: стан та шляхи її активізації / А. В. Череп, Г. І. Рурка // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво : науково-виробничий журнал. – 2011. – № 3. – С. 48-52.

9. Чорна М. В. Формування ефективної інвестиційної політики підприємства: монографія / М. В. Чорна, С. В. Глухова. – Харків : ФОП Шейніна О.В., 2010. – 210 с.
10. Investment behavior and the negative side of emotion [Electronic resource] / B. Shiv et al. // *Psychological science*. – 2005. – Т. 16, № 6. – Рр. 435-439. – Accessed mode: <https://web.stanford.edu/~rehall/Tax%20policy%20reply%20AER%201969.pdf>.
11. Шишкіна О. Типи і принципи поведінки інвесторів на фінансових ринках в умовах цифрової економіки / О. Шишкіна, І. Борисенко // *Проблеми і перспективи економіки та управління*. – 2022. – № 2(30). – С. 101-114.
12. Заволока Ю. М. Інвестиційна поведінка суб'єктів інвестиційної діяльності за галузями економіки / Ю. М. Заволока, С. М. Контурова // *Інвестиції: практика та досвід*. – 2012. – № 4. – С. 13-15.
13. Шишкіна О. Ризикозалежність промислових підприємств від інвестиційної привабливості національної економіки / О. Шишкіна, О. Кальченко // *Проблеми і перспективи економіки та управління*. – 2019. – № 2 (18). – С. 245–260.
14. Ковтун Н. Теоретичні засади інвестиційного процесу та інвестиційної діяльності: співвідношення основних понять та категорій / Н. Ковтун // *Вісник київського національного університету ім. Т. Шевченка*. – 2008. – № 101. – С. 25-29.
15. Ломачинська І. А. Цінності та інвестиції впливу [Електронний ресурс] / І. А. Ломачинська // Міжнародний форум EFBM 2019 «Економіка. Фінанси. Бізнес. Управління. Глобальні економічні виклики та можливості у цифрову епоху». – Київ, 2019. – С. 48-49. – Режим доступу: <https://efbm.org/wp-content/uploads/2019/05/%D0%A7%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0-1.pdf#page=48>.

References

1. Blahun, I. (2017). Osoblyvosti formuvannia ratsionalnoi povedinky uchasnykiv finansovoho rynku. [Features of the formation of rational behavior of financial market participants]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiya». Seriya «Ekonomika» – Scientific Notes of Ostroh Academy National University, «Economics» Series*, (5(33)), 52-56. <https://journals.oa.edu.ua/Economy/article/download/21/15>.
2. Bodie, Z., Kane, A. (2020). *Essentials of investments*. <https://cutt.ly/owT54ZRf>.
3. Borshch, L.M. (2008). Innovatsii i investytsii v realnomu sektori ekonomiky: perspektyvy rozvytku [Innovations and investments in the real sector of the economy: development prospects]. *Ekonomika rynkovykh vidnosyn – Economics of market relations*, 22, 44-52.
4. Jorgenson, D. (1967). *The theory of investment behavior. Determinants of investment behavior*. NBER (pp. 129-175). <https://www.nber.org/system/files/chapters/c1235/c1235.pdf>.
5. Kahneman D., Tversky A. (2013). Prospect theory: An analysis of decision under risk. *Handbook of the fundamentals of financial decision making: Part I*. <http://www.albacharia.ma/xmlui/bitstream/handle/123456789/31987/kahnmtversky.pdf>.
6. Peresada, A.A., Maiorova, T.V. (2002). *Investytsiine kredytuvannia [Investment lending]*.
7. Nofsinger, J. R., Sias R. W. (1999). Herding and feedback trading by institutional and individual investors. *The Journal of finance*, 54(6), 2263-2295. <https://cutt.ly/jwT56ilC>.
8. Cherep, A.V., Rurka, H.I. (2001). Investytsiina diialnist v Ukraini: stan ta shliakhy yii aktyvizatsii [Investment activity in Ukraine: state and ways of its activation]. *Derzhava ta rehiony. Seriya: Ekonomika ta pidpriemnytstvo : naukovo-vyrobnychi zhurnal – State and regions. Series: Economics and entrepreneurship: scientific and industrial journal*, 3, 48-52.
9. Chorna, M.V., Hlukhova, S.V. (2010). *Formuvannia efektyvnoi investytsiinoi polityky pidpriemstva [Formation of an effective investment policy of the enterprise]*. FOP Sheinina O.V.
10. Shiv, B. et al. (2005). Investment behavior and the negative side of emotion. *Psychological science*, 16(6), 435-439. <https://web.stanford.edu/~rehall/Tax%20policy%20reply%20AER%201969.pdf>.

11. Shyshkina, O., Borysenko, I. (2022). Typy i pryntsyipy povedinky investoriv na finansovykh rynkakh v umovakh tsyfrovoy ekonomiky [Types and principles of investor behavior in financial markets in the digital economy]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia - Problems and prospects of economics and management*, (2(30)), 101-114.

12. Zavoloka, Y.M., & Konturova, S.M. (2012). Investytsiina povedinka subiektiv investytsiinoi diialnosti za haluziamy ekonomiky [Investment behavior of subjects of investment activity by economic sectors]. *Investytsii: praktyka ta dosvid - Investments: practice and experience*, 4, 13-15.

13. Shyshkina, O., Kalchenko, O. (2019). Ryzkozalezhnist promyslovykh pidpriemstv vid investytsiinoi pryvablyvosti natsionalnoi ekonomiky [Risk dependence of industrial enterprises on the investment attractiveness of the national economy]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia - Problems and prospects of economics and management*, (2(18)), 245–260.

14. Kovtun, N. (2008). Teoretychni zasady investytsiinoho protsesu ta investytsiinoi diialnosti: spivvidnoshennia osnovnykh poniat ta katehorii [Theoretical foundations of the investment process and investment activity: correlation of basic concepts and categories]. *Visnyk kyivskoho natsionalnoho universytetu im. T. Shevchenka – Bulletin of Kyiv National University named after T. Shevchenko*. 101, 25-29.

15. Lomachynska, I.A. (2019). Tsinnosti ta investytsii vplyvu. [Values and influence investments]. *Mizhnarodnyi forum EFBM 2019 «Ekonomika. Finansy. Biznes. Upravlinnia. Hlobalni ekonomichni vyklyky ta mozhlyvosti u tsyfrovu epokhu» - EFBM International Forum 2019 “Economics. Finances. Business. Management. Global economic challenges and opportunities in the digital age”* (pp. 48-49). <https://efbm.org/wp-content/uploads/2019/05/%D0%A7%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0-1.pdf#page=48>.

Отримано 05.08.2023

UDC 330.322.5:351.863]:336.76

Olena Shyshkina

Doctor of Economic Sciences, Associate Professor,
Professor of the Department of Finance, Banking and Insurance,
Chernihiv Polytechnic National University (Chernihiv, Ukraine).

E-mail: shyshkina.olena.v@gmail.com. **ORCID:** <http://orcid.org/0000-0002-8946-1027>

ResearcherID: [F-3208-2014](https://orcid.org/0000-0002-8946-1027)

Ihor Borysenko

postgraduate

Chernihiv Polytechnic National University (Chernihiv, Ukraine).

E-mail: borisenko@gmail.com

IMPACT OF INVESTMENT SECURITY ON INVESTMENT BEHAVIOR ON PARTICIPANTS OF THE FINANCIAL MARKET IN THE CONDITIONS OF MARTIAL LAW

In the article, the impact of investment security on investment behavior of the participants of the financial market in the conditions of military operations is studied. It is established that martial law creates numerous unforeseen circumstances that can cause significant fluctuations in financial markets, which are somehow caused by changes in investment behavior of its participants who are looking for stable and safe objects of their investment. With this in mind, the main factors of martial law affecting

investment behavior are identified and systematized, including: geopolitical changes, international relations, political instability, change of investment priorities, economic and financial risks, security level.

It is proved that investment security and investment behavior are interrelated categories in any economic system. It is proposed to assess the impact of security by making investment decisions by studying global economic and political events, political and economic stability, financial reliability, market liquidity and the level of corruption. Within each direction, a number of evaluation indicators are identified, and the feasibility of using them is described.

As a result of conducted research, the existence of significant problems in ensuring investment in Ukraine was established, and signs of a decrease in the country's investment attractiveness were revealed, especially in recent years, with the active conduct of military operations. It is noted that martial law negatively affects the country's investment climate due to political instability, high risks and uncertainty about the future. Despite these problems, we have identified the factors that contribute to the inflow of investments to Ukraine during the war and minimize investment risks.

In particular, it is the ability of the government to ensure stability and security in the regions, that are far removed from the territories with an active phase of war, providing government guarantees for foreign investors and businesses, creating access to domestic markets and natural resources that may be of interest to investors, even during the war period, and available support from international organizations and countries.

Keywords: *investment behavior, investment security, financial market, martial law, geopolitical changes, political stability, financial reliability, market liquidity, level of corruption.*

Fig.: 1. References: 15.